

สรุปผลการพัฒนาความรู้

หลักการจริยธรรม ธรรมาภิบาล และข้อกำหนดในการประยุกต์ใช้ AI

❖ จริยธรรมและการกำกับดูแล AI

หลักจริยธรรม AI คือ หลักการในการออกแบบ พัฒนา และกำกับดูแล AI ให้มีพฤติกรรมหรือผลลัพธ์ จากการทำงาน สอดคล้องตามหลักการจริยธรรม หรือหลักการอันดีที่พึงปฏิบัติตามบริบทที่นำ AI ไปประยุกต์ใช้

หลักจริยธรรม AI ของ OECD องค์กรเพื่อความร่วมมือและการ พัฒนาทางเศรษฐกิจ เป็นองค์การ ระหว่างประเทศที่ส่งเสริมด้านนโยบายและ เสรีภาพทางเศรษฐกิจของประเทศกลุ่มที่พัฒนาแล้ว ในปี ๒๐๑๙ ได้ประกาศ หลักการจริยธรรมพื้นฐานที่ควรคำนึงถึงในการพัฒนาด้าน AI ดังนี้

- ๑) การเติบโตอย่างครอบคลุม การพัฒนาที่ยั่งยืน และความเป็นอยู่ที่ดี
- ๒) เคารพหลักสิทธิมนุษยชน ค่านิยมประชาธิปไตย และความเป็นส่วนตัว
- ๓) ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลที่เหมาะสมเกี่ยวกับระบบ AI
- ๔) ระบบ AI ต้องมีความมั่นคงและปลอดภัย บริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง
- ๕) องค์กรและบุคคลที่พัฒนา ปรับใช้ หรือดำเนินการระบบ AI ต้อง รับผิดชอบต่อการดำเนินงานของระบบนั้น

❖ หลักการและแนวทางจริยธรรมของ AI

แนวทางจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ (Thailand AI Ethics Guideline) สำนักงาน คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำหลักจริยธรรม AI เพื่อให้หน่วยงานราชการใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงกำกับดูแล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ให้มีความน่าเชื่อถือ มั่นคงปลอดภัย มีจริยธรรม และนำไปใช้ในทางที่ ถูกต้องและมีจริยธรรม

หลักจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ (AI Ethics Principles) สำหรับการวิจัย ออกแบบ พัฒนา ให้บริการ และ ใช้งาน หลักสำคัญที่คำนึงถึง ๖ ประการ ดังนี้

๑. ความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน
 - AI ควรถูกสร้างและใช้งานเพื่อสร้างประโยชน์และความผาสุกให้แก่ มนุษย์ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพิ่มความสามารถในการแข่งขันและสร้าง ความเจริญให้กับมนุษย์ สังคม ประเทศ ภูมิภาค และโลกอย่างเป็นธรรม
 - AI ควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมและอุตสาหกรรมใหม่
๒. ความสอดคล้องกับกฎหมาย จริยธรรม และมาตรฐานสากล
 - ใช้หลักมนุษยธรรมเป็นศูนย์กลางและเป็นผู้ตัดสินใจ ไม่ควรถูกใช้ในการกำหนดชะตาชีวิตของมนุษย์ สอดคล้องกับกฎหมาย บรรทัดฐาน จริยธรรม คุณธรรมของมนุษย์ และมาตรฐานสากล

๓. ความโปร่งใสและภาระความรับผิดชอบ

- มีความโปร่งใส สามารถอธิบายและคาดการณ์ได้ รวมถึงการสืบทอดกลับ ตรวจสอบความผิดปกติ และปัญหาความล้มเหลวได้ และควรมีความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจาก AI ตามภาระหน้าที่ของตน

๔. ความมั่นคงปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว

- AI ควรถูกสร้างเพื่อบริการ ไม่ควรถูกใช้เพื่อหลอกลวง ต่อด้านและคุกคามมนุษย์
- ระบบ AI ควรออกแบบเพื่อป้องกันการโจมตีจากภัยคุกคาม ความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลและระบบ มีกลไกให้มนุษย์ ควบคุมความเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบกับมนุษย์ได้ หลีกเลี่ยงการแข่งขันสร้างอาวุธอัตโนมัติ จากปัญญาประดิษฐ์ที่ร้ายแรง

๕. ความเท่าเทียม หลากหลาย ครอบคลุม และเป็นธรรม

- คำนึงถึงความหลากหลาย หลีกเลียง การผูกขาด ลดการแบ่งแยกและเอินเอียง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้คนจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาสในสังคม การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับ AI สามารถพิสูจน์ถึงความเป็นธรรมได้

๖. ความน่าเชื่อถือ

- มีความน่าเชื่อถือและความมั่นใจในการใช้งาน สามารถคาดการณ์ ตัดสินใจ และให้คำแนะนำได้อย่างแม่นยำถูกต้อง มีการควบคุมคุณภาพและตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล มีกระบวนการและช่องทางรับผลสะท้อนกลับ จากผู้ใช้งาน เพื่อแจ้งความต้องการเพิ่มเติม รับเรื่องร้องเรียน แจ้งปัญหาของระบบ และให้ข้อเสนอแนะได้โดยง่ายและรวดเร็ว

❖ การกำกับดูแลและนำ AI ไปใช้ในองค์กร

- เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Compliance with existing laws) >> มั่นใจว่าการพัฒนาและการใช้งาน AI ปฏิบัติ ตามกฎหมาย กฎระเบียบ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล
- มุ่งเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Human-centric focus) >> ให้ความสำคัญกับความต้องการและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ เป็นลำดับแรก เพื่อให้มั่นใจว่าระบบ AI ถูกออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างความสามารถของมนุษย์ ไม่ใช่มาแทนที่
- มีเป้าหมายที่ชัดเจน (Clear purpose) >> กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงในการนำ AI มาใช้ ให้สอดคล้อง กับค่านิยมและเป้าหมายขององค์กร เพื่อให้ AI ถูกนำไปใช้อย่างมีความหมายและมีจุดประสงค์ที่แน่นอน
- เคารพต่อความปลอดภัย (Respect for safety) >> ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของบุคคลและชุมชน โดยดำเนิน มาตรการและระเบียบปฏิบัติ เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และทำให้มั่นใจว่าระบบ AI ทำงานได้อย่างปลอดภัยและน่าเชื่อถือ
- เคารพต่อความเป็นอิสระของมนุษย์ (Respect for human autonomy) >> ปกป้องและให้เกียรติความเป็นอิสระ ของมนุษย์ โดยทำให้มั่นใจว่าระบบ AI จะไม่แทรกแซงหรือชักจูงกระบวนการ

ตัดสินใจของมนุษย์มากเกินไป

- ปกป้องความเป็นส่วนตัว (Privacy protection) >> ข้อมูลส่วนบุคคลควรได้รับการปกป้องอย่างเหมาะสม เพื่อให้ ข้อมูลส่วนบุคคลถูกเก็บรวบรวม ใช้งาน และจัดเก็บตามกฎหมาย และจริยธรรม

- เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Respect for human dignity) ยึดหลักความยุติธรรม ความเสมอภาค เพื่อให้มั่นใจว่า ระบบ AI จะไม่เลือกปฏิบัติหรือมีอคติ ต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดจากลักษณะทางเชื้อชาติ เพศ หรือคุณลักษณะอื่น ๆ

- ความโปร่งใสของข้อมูล (Data transparency) โดยให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเข้าถึงได้ ผู้ใช้ควรเข้าถึงการทำงานของระบบ ที่มาของข้อมูล และวิธีการตัดสินใจของระบบ AI

- สามารถตรวจสอบได้ (Auditability) สนับสนุนให้ระบบ AI มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดความ รับผิดชอบ และสามารถระบุอคติ ความผิดพลาด หรือผลกระทบที่ไม่คาดคิด

- ความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Security) มาตรการรักษาความปลอดภัยเพื่อป้องกันระบบ AI จากการเข้าถึงที่ไม่ได้รับ อนุญาต เพื่อให้มั่นใจในการรักษาความลับของข้อมูล และป้องกันการโจมตีหรือการใช้ AI ในทางที่ผิด

สรุปบทเรียนโดย : นางสาวนาถอนงค์ โสภากิมพ์ เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
สถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๓

นาถอนงค์
(นางสาวนาถอนงค์ โสภากิมพ์)
เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

ประกาศนียบัตร

ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

คุณ นาทอนงค์ ไสภาพิมพ์

ได้ผ่านการอบรมด้วยระบบการเรียนออนไลน์ในบทเรียน

AI Governance & Ethics

หลักการจริยธรรม ธรรมภิบาล และข้อกฎหมายในการประยุกต์ใช้ AI

จำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ 2:00 ชั่วโมง

โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล
ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
ให้ ณ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2569

(นางไอรดา เหลืองวิไล)

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล

0387180a

Signed by สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (นร.)

Date: 2026-02-20T12:39:20.564+07:00